

ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY SORKWITY NA LATA 2014-2025

Opracowanie:
Instytut Rozwoju Sp. z o.o.
Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich UWM w Olsztynie
Stowarzyszenie Doradców na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Październik, 2014 r.

Wprowadzenie

Prace nad aktualizacją Strategii rozwoju gminy Sorkwity rozpoczęły się w kwietniu 2014 r., zgodnie z umową podpisaną pomiędzy Gminą Sorkwity i Instytutem Rozwoju Sp. z o.o.

Konstrukcję Strategii oparto na partnerskim modelu budowy planów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego, w pełni komplementarnym z praktykami krajowymi oraz unijnych instytucji wspomagających rozwój lokalny i regionalny.

Zwieńczeniem pracy merytorycznej ekspertów i zespołu projektowego jest dokument perspektywiczny i długofalowy, w którym wskazano priorytety i narzędzia realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Sorkwity. Wartością dodaną omawianego dokumentu jest jego spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, na czele ze Strategią rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego i Strategią zintegrowanego rozwoju powiatów Wielkich Jezior Mazurskich.

Na etapie wdrażania *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Sorkwity* będzie modyfikowana i aktualizowana w taki sposób, by jej realizacja była dostosowana do bieżących potrzeb i aspiracji lokalnej społeczności.

Analiza SWOT przygotowana na podstawie opinii Zespołu Projektowego i diagnozy sytuacji

SILNE STRONY

- 1) **Korzystne walory krajobrazu oraz sprzyjające warunki do rozwoju turystyki** - na terenie gminy znajduje się 178 jezior (o powierzchni pow. 1 ha). Na terenie gminy znajduje się 6,6 tys. ha obszarów prawnie chronionych. Gmina do niedawna wybitnie rolnicza przekształca się w gminę, w której dominującą strefą działalności staje się obsługa ruchu turystycznego. Do wypełniania tej funkcji służą zlokalizowane na jej terenie ośrodki wczasowe, pensjonaty, kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne, pola namiotowe, stacja wodna PTTK, które zapewniają różnorodne formy wypoczynku. Według danych GUS w 2012 r. baza noclegowa zbiorowego zakwaterowania na terenie gminy Sorkwity składała się z 8 obiektów (w 2002 r. znajdowały się tu 4 takie jednostki), dysponujących 439 miejscami noclegowymi (ponad dwukrotny wzrost w stosunku do 2002 r.). W 2012 r. w obiektach tych udzielono ok. 26,8 tys. noclegów dla 5,2 tys. turystów. Średnia długość pobytu turystów (liczba noclegów) w 2012 r. w gminie wynosiła – 5,2 dnia, podczas gdy średnio w województwie było to 2,6 dnia;
- 2) **Rozwinięta sieć szlaków turystycznych** - przez teren gminy przebiega kilka szlaków rowerowych, z których jeden ma znaczenie międzyregionalne i wiąże w ten sposób gminne ścieżki rowerowe z ich układem krajowym i regionalnym. Ważną rolę jako element infrastruktury turystycznej pełni najpopularniejszy i najliczniej uczęszczany szlak kajakowy – szlak rzeki Krutyni, o długości 99,9 km szlaku wodnego;
- 3) **Bogate dziedzictwo kulturowe** – na terenie gminy znajduje się siedem miejsc kultu religijnego, zarówno rzymsko-katolickiego, jak i ewangelicko-augsburskiego, barokowy kościół ewangelicko-augsburski z XVIII w. w Sorkwicach, Pałac Sorkwity, zabytkowe dworki w Rybnie, Janiszewie, Jelmuniu i Rozogach, liczne zabytkowe parki krajobrazowe;
- 4) **Zaspokojone potrzeby mieszkańców dotyczące wybranych elementów wyposażenia w infrastrukturę techniczną** - obszar gminy Sorkwity przecina ważna droga krajowa nr 16 relacji Olsztyn-Mragowo, która jest aktualnie przebudowywana, co ułatwi znacząco dojazd. Najlepiej rozwiniętą siecią infrastruktury technicznej w gminie Sorkwity jest sieć wodociągowa, której gęstość wynosząca 63,4 km/100 km² jest korzystniejsza niż średnio w województwie. Z sieci wodociągowej korzysta 85,1% ogółu ludności. Niewykorzystane są moce oczyszczalni, co w przyszłości będzie sprzyjać rozwojowi sieci kanalizacyjnej;
- 5) **Rozwijająca się produkcja zwierzęca** - duży udział powierzchni użytków zielonych w gospodarstwach rolnych przekłada się na produkcję zwierzęcą. Bydło posiadają 192 gospodarstwa rolne, w tym krowy 184. Średnio obsada bydła na 100 ha użytków rolnych jest znaczna i wynosi 66,3 szt., trzody chlewnej – 68,4 szt.

SŁABE STRONY

- 1) **Wysoki wskaźnik bezrobocia i brak miejsc pracy** - na 1000 mieszkańców gminy w 2012 r. przypadało zaledwie 48 pracujących, co jest wartością ponad trzykrotnie niższą niż średnio na obszarach wiejskich w woj. warmińsko-mazurskim. Mimo wyraźnej tendencji spadku liczby bezrobotnych niepokoją przyczyny zjawiska, w tym m.in. odpływ z powodu podjęcia zatrudnienia, wyjazdy z miejsca zamieszkania w celu poszukiwania pracy, a także migracja zarobkowa do krajów Unii Europejskiej. Zaobserwowano, że duża część rejestrowanego bezrobocia nie wynika bezpośrednio z rzeczywistego braku miejsc pracy, ale z nowego trendu w gospodarce polegającego na zaniku zainteresowania osób w wieku produkcyjnym określonymi rodzajami niskopłatnego zatrudnienia lub niechęcią do zdobycia odpowiednich do wymagań rynku pracy kwalifikacji (najczęściej w ramach zawodów technicznych);
- 2) **Problemy związane z kształceniem dzieci i młodzieży** - stopień powszechności nauczania wyrażony za pomocą współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjum jest na terenie gminy znacząco niższy niż dla innych gmin wiejskich w województwie. W gminie dzieci w wieku szkolnym mają także ograniczony dostęp do komputera. Mimo że na zadania związane z oświatą i wychowaniem gmina Sorkwity przeznaczona relatywnie większy odsetek swoich funduszy niż średnio w województwie, to wydatki na ten cel są jednak niższe w przeliczeniu na 1 mieszkańca;
- 3) **Niedoposażenie obszaru gminy w wybrane elementy infrastruktury technicznej** - poziom skanalizowania gminy jest bardzo niski. Z sieci kanalizacyjnej w gminie korzysta o połowę mniej jej mieszkańców niż średnio w regionie. Również stan techniczny sieci drogowej nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego (dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania,

a także kolizyjności z drogami lokalnymi i siecią kolejową). Na terenie gminy brakuje terenów inwestycyjnych oraz zaplecza i wyposażenia sprzyjającego rozwojowi kultury i promocji gminy;

4) Niski poziom aktywności mieszkańców – na terenie gminy funkcjonują nieliczne organizacje pozarządowe, co ma wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego. Z kolei znaczny poziom bezrobocia świadczy o niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców, a względnie niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej ma związek z migracją mieszkańców oraz poziomem życia. W odniesieniu do rozwijającej się turystyki należy zauważyć, że generalnie jest uboga oferta turystyczna (jej mankamentem jest brak różnorodności i oryginalności w świadczonych usługach, nastawienie działań na krótki sezon letni, brak programów promocyjnych);

5) Gospodarka rybacka – mimo istnienia na terenie gminy wielu akwenów wodnych jest znacznie ograniczony dostęp do ich zasobów (ograniczone możliwości połowu ryb, ograniczona dostępność do jezior).

SZANSE

1) **Położenie w regionie atrakcyjnym turystycznie**, przy drodze krajowej E-16 (ważnym szlaku łączącym Mazury z innymi regionami kraju), w niewielkiej odległości od innych, znanych ośrodków turystycznych (Mrągowo, Mikołajki);

2) **Zmiana funkcji obszarów wiejskich** – produkcja rolnicza systematycznie zmniejsza swój udział na rzecz pozarolniczych funkcji produkcyjnych oraz funkcji konsumpcyjnych, takich jak: udostępnianie zasobów przyrody (usługi turystyczno-rekreacyjne), czy nowe miejsca zamieszkania (budownictwo komunalne oraz powstające na coraz większą skalę tzw. „drugie domy”), czy także alternatywne, nowe kierunki wykorzystania produkcyjnego ziemi;

3) **Rozwój turystyczny województwa** – na terenach wiejskich, zwłaszcza atrakcyjnych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych (urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora, duże kompleksy leśne, bogata fauna i flora, a przede wszystkim mało przekształcone i stosunkowo mało zanieczyszczone środowisko naturalne) coraz intensywniej rozwija się turystyka wiejska.

ZAGROŻENIA

1) **Pogarszająca się sytuacja demograficzna** tak w regionie jak i w kraju (niski wskaźnik dzietności, nasilające się zjawisko migracji z obszarów wiejskich o charakterze peryferyjnym do miast, wzrastająca z roku na rok mediana wieku ludności);

2) **Postępujący proces dezagrarnizacji wsi**, czyli zmniejszania udziału rolnictwa w angażowaniu ludzkiej pracy i dostarczaniu dochodów jako źródła utrzymania ludności. Można uznać, że spadek znaczenia rolnictwa będzie procesem trwałym. Mimo że zapotrzebowanie na surowce rolnicze nie spada, a rolnictwo nadal będzie ważnym obszarem działalności mieszkańców regionu, nie będzie jednak generowało nowych miejsc pracy;

3) **Niekorzystne warunki gospodarowania** (krótki okres wegetacji, urozmaicona konfiguracja terenu i duże zróżnicowanie jakości gleb) sprawiają, że koszty jednostkowe produkcji rolniczej są wyższe, dochodowość natomiast niższa niż w innych regionach kraju;

4) **Problem długotrwałego bezrobocia, szczególnie na terenach popegeerowskich** – w województwie więcej niż połowa osób bez pracy na terenach wiejskich jest bezrobotna długotrwale. Osoby bez kwalifikacji zawodowych stanowią niemalże jedną trzecią bezrobotnych. Duży odsetek (i wyższy niż w Polsce) stanowią osoby, które ukończyły 50 lat i więcej.

Lista zagrożeń i sposobów zapobiegania tym zagrożeniom

Lp.	Zagrożenie	Możliwy sposób przeciwdziałania (zapobiegania zanim się ujawnią)
1.	Promocja Wielkich Jezior Mazurskich może "przyćmić" okoliczne atrakcje.	<ul style="list-style-type: none"> – współpraca z organizatorami promocji Wielkich Jezior Mazurskich, – promocja gminy nawiązująca do jej walorów jako części Mazur, – poszukiwanie odmienności, które mogą sugerować turyście specyficzne, oryginalne atrakcje.
2.	Lokalna społeczność, pomimo dobrych przykładów, charakteryzuje się niskim poziomem aktywności społecznej i gospodarczej, co – w przypadku potwierdzenia – może utrudnić opracowywanie i wdrażanie strategii.	<ul style="list-style-type: none"> – programy lokalne rozwijające zainteresowania i szkolące mieszkańców w zakresie animacji społecznej oraz przedsiębiorczości (we współpracy z samorządem i NGO), – powołanie (lub rozwój istniejących) instytucji/ośrodków animacji społecznej/ośrodków edukacyjnych/wsi tematycznych, – powołanie partnerstwa na rzecz wdrażania strategii.
3.	Pomimo wysokiej samooceny baza turystyczna wydaje się uboga i o niskim standardzie, co może zniechęcić przyjezdnych do uczestniczenia w imprezach. Nieliczne obiekty turystyczne posiadające rozwiniętą bazę mogą okazać się niedostatecznie przygotowane do rozwoju usług turystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> – popularyzowanie oryginalnego, lokalnego stylu urządzania terenów rekreacyjnych, – kolejne projekty powinny zmierzać do stopniowego wzbogacania oferty i bazy, również poprzez szkolenia, – współpraca z instytucjami szkoleniowymi, doradczymi i inwestorskimi, – partnerstwo/organizacja wsi tematycznych może uruchomić produkty dla lokalnego biznesu i go promować, – partnerstwo – promocja lokalnych produktów z terenu gminy.
4.	Pomimo postrzegania obszaru jako miejsca atrakcyjnego turystycznie gmina Sorkwity może być traktowana jako „punkt” na trasie do Mragowa i dalej na Wielkie Jeziora Mazurskie.	<ul style="list-style-type: none"> – skupienie uwagi na własnych atutach, – integracja celów i działań Strategii z programami samorządowymi (powiatu, województwa, sąsiednich gmin) – koncentracja działań wokół kwestii dostępności obszaru gminy dla przyjezdnych.

Plan operacyjny Strategii rozwoju gminy na lata 2014-2024

Wizja:

Sorkwity to przyjazna mieszkańcom i przyjezdnym gmina, w pełni wykorzystująca do własnego rozwoju i promocji potencjał położenia w sąsiedztwie Wielkich Jezior Mazurskich

Misja:

Dzięki wdrażaniu niniejszej strategii chcemy podejmować i koordynować działania rozwojowe w obszarze aktywizacji lokalnej społeczności, rozwoju infrastruktury, oświaty i kultur oraz ochrony środowiska dbając tym samym o zachowanie ładu gospodarczego, społecznego i przestrzennego.

Cel główny Strategii:

Włączenie społeczne i poprawa warunków życia mieszkańców, a także promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i pobytu.

Cele strategiczne:

- 1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy**
- 2. Ochrona środowiska naturalnego z zachowaniem ważnych jego funkcji społeczno-gospodarczych**
- 3. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz spójności przestrzennej, społecznej i gospodarczej**
- 4. Włączenie społeczne i integracja społeczna oraz przeciwdziałanie marginalizacji**

Kierunki realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny 1: PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ TURYSTYCZNEJ GMINY

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
1	2
Cel operacyjny 1.1. Modernizacja i rozwój infrastruktury komunikacyjnej	
<p>Cel szczegółowy: 1.1.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej, w tym infrastruktury drogowej</p>	<p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) modernizacja/budowa drogi "Warpuny" b) modernizacja drogi w Burszewie - kierunek Witryny c) przebudowa ciągu pieszo-rowerowego Sorkwity-Stary Gieląd wraz remontem nawierzchni¹, d) budowa chodników w miejscowościach: Sorkwity, Stary Gieląd, Burszewo, Pustniki i Borowe e) modernizacja dróg dojazdowych do miejscowości rokujących szanse na zmianę funkcji i rozwój f) modernizacja dróg lokalnych na terenie miejscowości, a także do siól i kolonii (m.in. Kozłowo, Rybno, Borki, Kozarek) g) wspólne przedsięwzięcia z sąsiednimi samorządami gminnymi z terenu powiatu mragowskiego i olsztyńskiego oraz innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji ciągów drogowych, pieszych i rowerowych.
<p>Cel szczegółowy: 1.1.2. Rozbudowa sieci wodociągowej</p>	<p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wymiana części wyeksploatowanej sieci wodociągowej, w tym hydroforni w Kozłowie b) budowa wodociągu Borowski Las c) budowa wodociągu Stama –Młynik d) budowa wodociągu Surmówka –Szelągówka e) budowa wodociągu Warpuny–Burszewo f) rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej o nowe przyłącza (Kozłowo)
<p>Cel szczegółowy: 1.1.3. Działania na rzecz poprawy dostępności turystycznej i komunikacyjnej na terenie gminy</p>	<p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przebudowa ciągu pieszo-rowerowego Sorkwity-Stary Gieląd wraz remontem nawierzchni (wspólnie z samorządem powiatowym) b) budowa nowych ścieżek rowerowych i oznakowanie istniejących c) montaż zestandaryzowanych pod względem wizualnym tablic informacyjnych we wszystkich miejscowości znajdujących się na terenie Gminy (z mapami lokalizacyjnymi) d) działania na rzecz poprawy jakości komunikacji zbiorowej między miejscowościami gminy oraz z ośrodkami miejskimi (Mragowem i Biskupcem) e) wspólne przedsięwzięcia z sąsiednimi samorządami gminnymi z terenu powiatu mragowskiego i olsztyńskiego oraz innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji ciągów pieszych i rowerowych.

¹ ws pólnie z samorządem powiatowym

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel operacyjny 1.2. Tworzenie przyjaznego środowiska administracyjnego dla inwestorów	
Cel szczegółowy: 1.2.1. Organizacja i rozwijanie systemu wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	Działania: a) działania na rzecz pozyskania i uzbrojonych terenów pod inwestycje b) stworzenie systemu informacji i merytorycznego wsparcia dotyczących nowych inwestycji na terenie gminy c) przygotowanie gminnej oferty inwestycyjnej i jej rozpowszechnienie d) organizacja spotkań potencjalnych inwestorów e) lokalny inkubator przedsiębiorczości
Cel szczegółowy: 1.2.2. Wspieranie aktywności społecznej (w tym działalności organizacji pozarządowych, grup producentów, społecznych form gospodarowania)	Działania: a) zainicjowanie forum służącego budowaniu porozumienia międzyróżnymi środowiskami społecznymi b) stworzenie systemu monitorowania opinii społecznej - budowanie „public relations” gminy Sorkwity c) popularyzowanie akcji informacyjnych wśród społeczności lokalnych (w tym uczestniczenie w akcjach o zasięgu regionalnym i krajowym) d) promowanie aktywności społecznej wśród mieszkańców, w tym wspieranie działań instytucji/ organizacji pozarządowych/ośrodków animacji społecznej
Cel operacyjny 1.3. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury społecznej	
Cel szczegółowy: 1.3.1. Budowa obiektów użyteczności publicznej	Działania: a) budowa świetlicy w Rybnie b) budowa świetlicy wiejskiej w Sorkwicach c) budowa innych obiektów użyteczności publicznej będąca odpowiedzią na inicjatywy mieszkańców, inicjatyw społecznych i organizacji pozarządowych
Cel szczegółowy: 1.3.2. Działania na rzecz poprawy atrakcyjności turystycznej gminy	Działania: a) wspieranie lokalnych inicjatyw dotyczących urządzania przestrzeni i zagospodarowania terenów publicznych (np. plaże, siłownie, place zabaw, wiaty itp.) b) inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć dotyczących organizowania się społeczności lokalnych c) budowa pomostów w miejscowościach: Sorkwity, Młynik, Zyndaki, Jełmuń, Borowe, Kozłowo, Rybno i Jędrychowo oraz w innych – w miarę potrzeb d) opracowanie studium turystycznego zagospodarowania szlaku Krutyni - od jez. Warpuńskiego e) realizacja koncepcji organizacji Eko-szlaku Krutyni f) oznakowanie historycznej granicy Mazur g) utworzenie lokalnego muzeum, regionalnych izb pamięci / izb muzealnych

Cel strategiczny 2: **OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO Z ZACHOWANIEM WAŻNYCH JEGO FUNKCJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH**

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel operacyjny 2.1. Wspieranie inwestycji proekologicznych i przyjaznych środowisku	
Cel szczegółowy: 2.1.1. Realizacja i popularyzowanie termomodernizacji budynków	Działania: a) termomodernizacja obiektów komunalnych, w tym budynków Zespołu Szkół w Zyndakach, Ośrodków Zdrowia w Sorkwicach i Warpunach oraz Remizy Strażackiej w Gizewie i Rybnie b) propagowanie wśród mieszkańców idei termomodernizacji budynków mieszkalnych
Cel szczegółowy: 2.1.2. Wspieranie inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii (m.in. solary, kotłownie na biomasę itp.)	Działania: a) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu pozyskania taniej energii cieplnej w obiektach użyteczności publicznej, tj. montaż solarów, modernizacja kotłowni lokalnych na biomasę, LPG b) wspieranie przedsięwzięć gospodarczych zorientowanych na produkcję i wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych c) tworzenie warunków dla wzrostu udziału energii wytwarzanej z OZE (urządzenia solarne, geotermalne, pozyskanie energii z biomasy) d) podejmowanie inicjatyw na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej oraz edukacji ekologicznej
Cel szczegółowy: 2.1.3. Opracowanie i wdrożenie projektów dotyczących uporządkowania gospodarki ściekowej i śmieciowej	Działania: a) budowa kanalizacji sanitarnej w Maradkach, Pustnikach i Borowe b) modernizacja oczyszczalni ścieków c) usprawnienie systemu segregacji i usuwania odpadów komunalnych d) promowanie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach trudnodostępnych
Cel operacyjny 2.2. Dbalność o zachowanie ładu przestrzennego na terenie gminy	
Cel szczegółowy: 2.2.1. Działania na rzecz poprawy walorów krajobrazowych, szczególnie na terenie miejscowości turystycznych	Działania: a) podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o otoczenie (np. prowadzenia odpowiedniej gospodarki leśnej i na wodach otwartych, segregacji odpadów, animacja społeczna), b) regulacja cieków wodnych, c) lobbowanie na rzecz estetyzacji obejść oraz budowy nowych budynków i budowli nawiązujących do istniejącej architektury, d) zagospodarowanie i rewitalizacja miejsc o szczególnych walorach (np. oczko wodne w Kozłowie) e) wspieranie inicjatyw na rzecz wdrażania programów odnowy wsi, powstawania wsi tematycznych oraz obiektów edukacji regionalnej
Cel szczegółowy: 2.2.2. Intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych dot. zachowania ładu przestrzennego na terenie gminy oraz kształtowania postaw społecznych	Działania: a) organizacja spotkań, seminariów, imprez dotyczących rozwoju świadomości mieszkańców nt. potrzeby zachowania specyficznych cech przestrzeni b) organizacja konkursów dotyczących dobrych praktyk w zakresie zagospodarowania przestrzeni (np. estetyczna zagroda, energooszczędny budynek, tradycyjne budownictwo) c) współpraca z lokalnym biznesem w zakresie tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających tereny inwestycyjne, zabudowę, w tym tradycyjną d) inwentaryzacja atrakcji turystycznych

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
<u>Cel operacyjny 2.3. Podnoszenie świadomości społecznej i ekologicznej mieszkańców</u>	
<p><u>Cel szczegółowy:</u> 2.3.1. Promowanie postaw pro-ekologicznych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży</p>	<p><i>Działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) prowadzenie akcji informacyjnych wśród społeczności lokalnych (w tym uczestniczenie w akcjach o zasięgu regionalnym i krajowym) b) popularyzowanie i pomoc we wdrażaniu programów związanych z ochroną środowiska naturalnego c) wspieranie ruchów na rzecz edukacji ekologicznej (powstanie stowarzyszenia, ośrodka, partnerstwa itp.) d) wsparcie działań na rzecz utworzenia ośrodka edukacji przyrodniczej i ekologicznej e) promowanie produkcji żywności ekologicznej, m.in. przez organizowanie szkoleń dla rolników, wspieranie stowarzyszeń rolników prowadzących gospodarstwa ekologiczne, organizowanie wizyt studyjnych celem wymiany doświadczeń
<p><u>Cel szczegółowy:</u> 2.3.2. Budowa i rozwój bazy instytucjonalnej w zakresie optymalizowania pomocy społecznej</p>	<p><i>Działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) inicjowanie i wspieranie projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu b) dostosowanie Ośrodka Pomocy Społecznej do nowoczesnych form obsługi klientów c) stymulowanie rozwoju systemu instytucjonalnego wsparcia grup i osób zagrożonych ubóstwem
<p><u>Cel szczegółowy:</u> 2.3.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego</p>	<p><i>Działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) wsparcie rozwoju nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej (Punkty Publicznego Dostępu do Internetu) b) wspieranie inicjatyw dotyczących rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej oraz platform cyfrowych dla instytucji publicznych i mieszkańców c) przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów gminy (dominujących branż gospodarczych i przedsiębiorstw, zasobów ludzkich, oferty usług okołobiznesowych, zasobów przyrodniczych itp.) i aktualizowanie bazy danych
<p><u>Cel szczegółowy:</u> 2.3.4. Zapewnienie optymalnej bazy lokalowej i infrastruktury sportowej oraz wysokiej jakości usług edukacyjnych na terenie gminy</p>	<p><i>Działania:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a) podnoszenie standardu wyposażenia placówek edukacyjnych i kulturalnych (Dom Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna) – modernizacja bazy, rozbudowa systemów informatycznych, wyposażenie w nowoczesne środki dydaktyczne i techniczne b) powiększanie zasobów infrastrukturalnych gminy o nowe obiekty sportowe c) realizacja polityki rozwijania talentów młodzieży i wyrównywania szans rozwojowych poprzez stypendia, konkursy i turnieje d) współuczestnictwo w działaniach na rzecz poprawy jakości nauczania i motywowania dzieci do nauki

Cel strategiczny 3: **POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ SPÓJNOŚCI PRZESTRZENNEJ, SPOŁECZNEJ GOSPODARCZEJ**

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel operacyjny 3.1. Wsparcie inicjatyw producentów i przetwórców dotyczących wielofunkcyjnego rozwoju gminy	
Cel szczegółowy: 3.1.1. Inspirowanie producentów rolnych do współdziałania	Działania: a) inspirowanie do tworzenia i wspieranie działalności grup producenckich (biura, ulgi, współpraca ARiMR, ODR) b) wspieranie działań na rzecz tworzenia sprawnego systemu zaopatrzenia gospodarstw rolnych i zbytu produktów rolnych c) wsparcie działań informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania dopłat w rolnictwie i uczestniczenia rolników w programach kierowanych do mieszk. wsi
Cel szczegółowy: 3.1.2. Działania na rzecz poprawy efektywności gospodarowania w rolnictwie	Działania: a) współpraca i wspieranie działań na rzecz modernizacji gospodarstw rolnych b) wsparcie działań edukacyjnych i informacyjnych wśród ludności wiejskiej c) wsparcie inicjatyw związanych z rozwojem produkcji „żywności ekologicznej”
Cel szczegółowy: 3.1.3. Działania na rzecz różnicowania źródeł dochodu mieszkańców wsi	Działania: a) stymulowanie przedsięwzięć związanych z rozwojem „alternatywnych kierunków produkcji rolniczej” (w tym produkcja biopaliw b) popularyzacja wśród mieszkańców wsi wiedzy z zakresu przedsiębiorczości c) wspieranie inicjatyw na rzecz powstawania i rozwoju wsi tematycznych d) wspieranie działań na rzecz uruchomienia placu targowego oraz punktu sprzedaży produktów pochodzących bezpośrednio z gospodarstw e) wsparcie informacyjne i doradcze kierowane do właścicieli gruntów podejmujących inwestycje
Cel operacyjny 3.2. Stworzenie warunków sprzyjających poprawie dostępności usług dostosowanych do rozwijającej się branży turystycznej	
Cel szczegółowy: 3.2.1. Rozwijanie różnych form współpracy z przedsiębiorcami branży turystycznej	Działania: a) wspieranie działań na rzecz powstania sieci współpracy b) wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym szczególnie usług i gastronomii c) współdziałanie na rzecz rozwoju systemu informacji turystycznej d) współorganizacja imprez rekreacyjno-turystycznych e) organizowanie konkursu na najlepszy obiekt i usługę turystyczną w gminie f) opracowanie kompleksowej oferty usług turystycznych
Cel szczegółowy: 3.2.2. Prowadzenie aktywnej działalności promującej turystykę	Działania: a) analizy i ekspertyzy dotyczące lokalnego rynku turystycznego b) przygotowanie programu/strategii rozwoju turystycznego gminy c) kreowanie i promocja markowego produktu w oparciu o rozwój usług około turystycznych, w tym promocja wsi tematycznych d) działania na rzecz stworzenia systemu „komunikacji wodnej” e) promowanie lokalnych produktów f) wyeksponowanie istniejących atrakcji turystycznych g) prowadzenie lobbingu na rzecz włączenia początkowego odcinka rz. Krutyni do szlaku turystycznego h) wspieranie inicjatyw mających na celu rozwój turystyki aktywnej kwalifikowanej, w tym pieszej, rowerowej, jeździeckiej, kajakarstwa i) opracowanie gminnego kalendarium imprez kulturalnych, sportowych i gospodarczych j) koordynacja działań oraz wspieranie (merytoryczne, organizacyjne, finansowe) lokalnych wydarzeń o charakterze turystycznym k) organizowanie cyklicznych imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych oraz promocja już istniejących przedsięwzięć

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel szczegółowy: 3.2.3. Podnoszenie świadomości mieszkańców i turystów dotyczącej korzystania ze środowiska	Działania: a) ustalenie miejsc i oznakowanie "granicy Mazur" b) opracowania i wykonanie tablic informacyjnych z mapą sytuacyjną dla poszczególnych miejscowości c) oznakowanie istniejących w gminie miejsc związanych z historią obszaru d) kształtowanie świadomości ekologicznej wśród młodzieży i dorosłych e) stworzenie systemu monitoringu usług turystycznych, świadczonych na terenie gminy f) wspieranie inicjatyw na rzecz budowy szlaków, tras tematycznych, pieszych, konnych, rowerowych, kajakowych, itp.
Cel szczegółowy: 3.2.4. Współdziałanie z gminami ościennymi w zakresie ochrony zlewni rzeki Krutyni	Działania: a) koordynacja działań na rzecz zachowania walorów turystycznych rzeki b) udział w inicjatywach i programach związanych z ochroną i wykorzystaniem turystycznym rzeki Krutyni
Cel operacyjny 3.3. Zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających rozwojowi infrastruktury sportowej i związanej z rekreacją	
Cel szczegółowy: 3.3.1. Modernizacja i budowa obiektów sportowo-rekreacyjnych	Działania: a) budowa sali gimnastycznej w Zyndakach b) rozbudowa sali gimnastycznej w Sorkwicach c) budowa małej infrastruktury turystycznej (pola namiotowe – biwakowe, miejsca wypoczynkowe, platformy widokowe, komunikacja wizualna – tablice informacyjne d) zbudowanie komunikacji wizualnej, oznakowanie atrakcji turystycznych i sposobu dotarcia do nich e) budowa małych boisk oraz placów gier i zabaw
Cel szczegółowy: 3.3.2. Promowanie sportowych i turystycznych imprez masowych	Działania: a) opracowanie i wdrożenie kalendarza imprez cyklicznych o charakterze sportowym i rekreacyjnym b) wspieranie imprez p.n. "Festiwal Kultury Mazurskiej" c) udostępnienie zorganizowanym grupom młodzieży sal gimnastycznych i boisk sportowych w godzinach pozalekcyjnych

Cel strategiczny 4: **WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I INTEGRACJA SPOŁECZNA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI**

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel operacyjny 4.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu	
Cel szczegółowy: 4.1.1. Zwiększenie zainteresowania mieszkańców lokalnym rynkiem pracy	Działania: a) wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych b) wspieranie działalności punktów informacyjno-konsultacyjnych dla przedsiębiorców c) promowanie lokalnego biznesu - forum biznesu

Cele szczegółowe	Rekomendowane działania w ramach celu
Cel szczegółowy: 4.1.2. Pozyskiwanie i efektywne wykorzystanie środków UE oraz krajowych przeznaczonych na wsparcie aktywizacji zawodowej	Działania: a) wspieranie inicjatyw szkoleniowych - kursów i szkoleń zawodowych b) wspieranie aktywizacji zawodowej poprzez zatrudnienie subsydiowane (staże, prace interwencyjne, prace społeczne, wolontariat) c) wspieranie inicjatyw społecznych i gospodarczych podejmowanych przez przedsiębiorstwa społeczne i organizacje pozarządowe d) wsparcie działań na rzecz powstania lokalnego inkubatora przedsiębiorczości
Cel szczegółowy: 4.1.3. Działania na rzecz wzrostu świadomości roli kształcenia wśród rodziców, dzieci i młodzieży	Działania: a) udostępnienie młodzieży kończącej szkołę gimnazjalną pełnej informacji o kierunkach kształcenia w szkołach prowadzonych przez powiat mragowski b) organizowanie dla młodzieży szkolnej konkursów wiedzy c) wdrożenie aktywnych programów kształtowania cech przedsiębiorczych w szkołach gimnazjalnych
Cel operacyjny 4.2. Tworzenie partnerstwa na rzecz animacji lokalnej	
Cel szczegółowy: 4.2.1. Działania na rzecz wzrostu aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców	Działania: a) zorganizowanie forum służącego budowaniu porozumienia międzyróżnymi grupami społecznymi b) stworzenie systemu monitorowania opinii społecznej - budowanie „public relations” c) rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie gminy d) promocja inicjatywy "Szkoła dla rodziców i wychowawców" - edukacja rodziców i opiekunów podczas wywiadówek profilaktycznych e) edukacja rodziców podczas spotkań warsztatowych w szkołach (pedagogicznych)
Cel szczegółowy: 4.2.2. Wspieranie form wsparcia dziennego, w tym form środowiskowych dla grup i osób wykluczonych społecznie	Działania: a) inwentaryzacja potrzeb w zakresie pomocy grupom i osobom wykluczonym społecznie b) działania animacyjne prowadzone wśród seniorów, osób uzależnionych itp. c) programy profilaktyczne dla rodziców, w tym spektakle, kampanie edukacyjno-informacyjne, wywiady profilaktyczne
Cel szczegółowy: 4.2.4. Wspieranie kompetencji cyfrowych mieszkańców gminy (e-integracja)	Działania: a) utworzenie w internetowym portalu gminy serwisu informacyjnego dla inwestorów b) wsparcie procesu tworzenia sieci szerokopasmowej, w szczególności na obszarach objętych wykluczeniem cyfrowym c) tworzenie zintegrowanych usług publicznych dostępnych na różnych platformach cyfrowych
Cel operacyjny 4.3. Opracowanie i wdrożenie spójnego systemu promocji społecznej, gospodarczej i inwestycyjnej gminy	
Cel szczegółowy: 4.3.1. Wspieranie inicjatyw podejmowanych w partnerstwach lokalnych	Działania: a) wspieranie działań na rzecz powstawania Eko-muzeum na wolnym powietrzu związanych tematycznie z historią i tradycją obszaru b) propagowanie rekreacji i turystyki wodnej na terenie gminy c) opracowanie i wdrożenie lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych
4.3.2. Przeciwdziałanie zagrożeniom oraz zjawiskom patologicznym wśród młodzieży	Działania: a) włączenie się w ogólnopolskie kampanie profilaktyczne typu "zachowaj trzeźwy umysł", "postaw na rodzinę", "narkotyki! To mnie nie kręci" oraz kampanie lokalne b) wdrożenie długookresowych programów profilaktycznych w szkołach zapobiegającym uzależnieniom c) organizacja warsztatów profilaktycznych połączonych z elementami terapii zajęciowej prowadzonych w szkołach i świetlicach wiejskich d) organizacja spotkań profilaktycznych, pogadanek, prelekcji, szkoleń e) wspieranie projektów międzynarodowej wymiany młodzieży

